

A Monetáris Tanács állásfoglalása

A Monetáris Tanács 2003. május 26-i ülésén megvitatta és publikálásra jóváhagyta a *Jelentés a pénzügyi stabilitásról* c. kiadványt.

Januárban az árfolyamsáv eltolására irányuló spekuláció bontakozott ki. Az MNB kamatcsökkentése i és devizapiaci jelenléte hozzájárult a folyamatok stabilizálásához

Stabilitási szempontból az elmúlt félév legfontosabb eseményei a januári spekulatív tőkebeáramláshoz kötődnek. Az árfolyamsáv erős szélének eltolására irányuló spekuláció megalapozatlan volt, és így jelentős veszteséget okozott a spekulánsoknak. A spekulatív tőkebeáramlást követően az MNB devizapiaci jelenléte hozzájárult a piaci folyamatok normalizálásához, az árfolyam stabilitásához. Mivel a spekuláció során beáramlott tőke döntő része elhagyta a magyar piacot, a jegybank felhagyott devizapiaci műveleteivel, és korábbi gyakorlatához visszatérve elsősorban a kamatszint alakításával kívánja befolyásolni az árfolyam alakulását. A tőkebeáramlást megelőző helyzethez hasonlóan intervenciót csak piaci működési zavar esetén fog alkalmazni.

Az alacsonyabb reálkamatok jelenleg nem jelentenek stabilitási kockázatot

Az árfolyam sávon belüli helyzetének stabilizálása érdekében az MNB az elmúlt fél évben 300 bázisponttal csökkentette az irányadó kamatlábat. Az elmúlt évek szintjénél alacsonyabb reálkamat a konjunktúra jelenlegi szakaszában nem növeli a stabilitási kockázatokat. Hosszabb távon ugyanakkor, a növekedési kilátások javulása esetén az alacsony hazai reálkamatok felgyorsíthatják a beruházási kereslet bővülését, és hozzájárulhatnak egy ingatlan- vagy részvénytőkepiaci árbuborék kialakulásához.

A belföldi keresletbővülés üteme nem fenntartható

Az exportpiacok konjunkturális helyzete meghatározza a magyar gazdaság növekedési lehetőségeit. Bár az elmúlt két évben az exportnövekedést jelentősen felülmúló belföldi keresletbővülés segítette a hazai gazdaság gyorsabb növekedését, ez a pálya nem fenntartható, mivel a makrogazdasági egyensúlytalanság növekedésével járhat. A bérköltségek lassú alkalmazkodása és ennek következményeként a vállalati jövedelmezőség romlása a munkanélküliség emelkedéséhez vezethet.

A vállalati beruházások növekvő finanszírozási igénye költségvetési alkalmazkodást követel meg

A gazdaság fellendülése, és a vállalati szektor beruházási keresletének megélénkülése esetén a külső finanszírozási igény növekedésére lehet számítani. Ezt elsősorban az államháztartás finanszírozási igényének mérséklésével lehet ellensúlyozni, mivel a háztartási szektorban kialakuló vagyonszerkezet tartósan alacsony megtakarítási rátát eredményezhet. A külső egyensúly fenntarthatósága tehát szükségessé teszi, hogy az államháztartás a következő években folyamatosan és lehetőség szerint minél nagyobb mértékben visszafogja a finanszírozási szükségletét. Az államháztartás magas nettó finanszírozási igényének fennmaradása esetén az államadósság GDP-hez viszonyított aránya növekszik, és túllépheti a 60%-os maastrichti referenciaértéket.

A folyó fizetési mérleg hiányát adósság-generáló tőkebeáramlás finanszírozza

A folyó fizetési mérleg finanszírozási szerkezete a szektorok pénzügyi pozícióinak megváltozása miatt átalakult. A vállalati szektor beruházási aktivitásával együtt lelassult a működőtőke-beáramlás és a vállalati szektor külföldi hitelfelvétele. Ezzel párhuzamosan megnőtt a portfólió befektetések, és ezen belül a külföldiek hosszú futamidejű állampapír-vásárlásának súlya a finanszírozásban.

A bankszektor működése stabil és jövedelmező	A bankszektor 2002-ben stabil és jövedelmező működés jellemezte. A pénzügyi közvetítés mélységét a GDP arányos mérlegfőösszeggel mérve hazánk a kelet-közép európai országokhoz hasonlóan elmarad az Európai Unióra jellemző mértéktől. Kedvező fejlemény ugyanakkor, hogy a hitelezés erőteljes bővülésével a pénzügyi közvetítés a hitelállomány/GDP mutató alapján mélyült.
A vállalati szektor eladósodottsága nem hordoz kockázatot	A nem pénzügyi vállalatok 2002 folyamán csökkentették beruházásaikat és folytatódott a készletek leépítése is. 2002 második negyedévtől kezdve a vállalatok nettó megtakarítóvá váltak. A szektor tőkeáttétele az előző két évre jellemző növekedést követően 2002-ben valamelyest csökkent. A vállalati szféra eladósodottságának szintje továbbra sem ítéltető kockázatosnak.
Kiugró növekedés a kis- és középvállalkozások hitelezésében	A kis- és középvállalkozásoknak nyújtott banki hitelek állománya jelentősen bővült 2002-ben. A folyamat háttérben a nagyvállalati piac telítettsége mellett a szektor növekvő kereslete, jövedelmezőségének, és így hitelminőségének javulása, valamint az állam támogatási rendszere áll.
A lakosság reáljövedelme nőtt, a megtakarítási ráta csökkent	2002-ben kimagasló volt a háztartások nettó reáljövedelmének növekedési üteme. A fogyasztás egyenletes bővülése mellett a felhalmozási kiadások a lakástámogatási rendszer szélesítése következtében növekedtek. A megtakarítások forrásaként szolgáló jövedelmek bővülése csak részben tudta ellensúlyozni a hitelállományét, ami összességében a nettó pénzügyi megtakarítási ráta csökkenésével járt. A háztartások eladósodottsága és kamatterhe nőtt. Ugyanakkor a relatív kamatterhe növekedése elmarad a hitelállomány bővülésétől, ami alapvetően az állami támogatású, alacsony kamatszintű lakáshitelek növekvő súlyának tudható be.
Dinamikus bővülés a lakáscélú hitelezésben	A bankok háztartási hitelezése több éve egyre dinamikusabban bővül, 2002-ben 70%-kal nőtt. A lakáscélú, jelzálog típusú hitelek 2002. évi kiugró mértékű, 165%-os növekedése a 2002. tavaszán kiterjesztett állami támogatás következménye. A rendkívüli dinamika nem okozott nagymértékű ingatlanár emelkedést, mivel egyidejűleg a lakáspiac is megélnékült. A hitelek magas fedezeti arányát és az áremelkedés elfogadható mértékét figyelembe véve az árbuborékból származó kockázat a hitelbővülés ellenére sem magas.
Enyhén romló vállalati, javuló lakossági hitelportfólió	A vállalati hitelezés kockázatai a hazai és nemzetközi dekonjunkcióra, és a kockázatosabb kis- és középvállalkozások felé fordulás miatt az elmúlt egy-két évben növekedtek. A várakozásoknak megfelelően nőtt a nem teljesítő tételek aránya, összességében azonban csak enyhén romlott a portfólió minősége. A lakosság jövedelmi helyzetének és az állami lakástámogatási rendszernek köszönhetően javult a lakossági hitelezés kockázati megítélése, ami tükröződik a lakossági hitelportfólió minőségében is.
A bankrendszer piaci és likviditási kockázata nem veszélyezteti a pénzügyi stabilitást	A közel változatlan forrásoldali átárazódás mellett bankrendszer eszközoldali átárazódási periódusának meghosszabbodása – a kamatok volatilitásának megnövekedése miatt – rövidtávon a kamattörvényesség nagyobb ingadozását okozhatja, de a hosszú távú csökkenő kamattendencia folytatódását feltételezve kedvező hatású a jövedelmezőségre. Az év közepén felerősödött árfolyamvolatilitás nyomán a bankszektor csökkentette árfolyamkockázati kitettségét, annak mértéke elhanyagolható. A lejárat transzformáció tovább erősödött, bár a megnövekedő jelzáloglevél kibocsátás miatt a második félévben már nem nőtt. A bankrendszer likviditása összességében továbbra is megfelelő.

Stabil tőkehelyzet, magas jövedelmezőség	A szektor tőkehelyzete változatlanul stabil, a tőkemegfelelési mutató magas, a jövedelmezőség több éve javuló tendenciát mutat. A veszteséges bankok száma és piaci részesedése egyaránt csökkent. A jövedelmezőség egyik forrása a fogyasztási hiteleken realizált, nemzetközi összehasonlításban is magas kamatmarzs. A kamatjövedelem mérsékelt növekedése mellett a bankok jutalék- és díjeredményének erőteljes bővülése ugyanakkor átalakította a jövedelemstruktúrát.
Változatlan kockázatok a takarékszövetkezeti szektorban	A takarékszövetkezeti szektor növekedési üteme több éve felülmúlja a bankszektort. Hitelportfóliójának minősége a bankszektornál számottevően rosszabb. Saját tőkéjének növekedési üteme az előző évek többségéhez hasonlóan elmaradt a mérlegfőösszegétől, a tőkemegfelelési mutató csökkent. A szektor kockázatát elsősorban a bankszektornál enyhébb szabályozás, a kis egyedi méret és a szoros integráció hiánya jelenti.
Folytatódott az intézményi befektetők térnyerése	Az intézményi befektetők – befektetési alapok, nyugdíjpénztárak, életbiztosítók – tovább növelték részarányukat a háztartási és vállalati megtakarítások továbbcsatornázásában. A nyugdíjpénztárak számottevő működési kockázatát az elmúlt évek konszolidációs folyamata jelentősen mérsékelte.
A pénzügyi vállalkozások gépjármű-finanszírozási aktivitása ugrásszerűen megnőtt	A hitel-, lízing-, és faktoring tevékenységre szakosodott pénzügyi vállalkozások eszköz oldalon ugyanolyan kockázatos portfóliót tudnak kialakítani, mint a bankok, de esetükben a kockázatmérésre és kezelésre vonatkozó külső szabályok sokkal lazábbak. E kockázatot mérsékli, hogy többnyire banki tulajdonban vannak, így a kihelyezések minősítése, a termékek kialakítása, a hitelebírlás, az értékvesztés elszámolása általában az anyabankokéval azonos elvek szerint történik.
Az elszámolási forgalom lebonyolításában nem volt fennakadás	A fizetési és elszámolási rendszerek 2002-ben kiegyensúlyozottan működtek, javult a rendszerek működési megbízhatósága. A korábnál kevésbé bőséges likviditás mellett is képesek voltak a forgalom zökkenőmentes lebonyolítására. A fejlesztések a stabilitás megőrzését, a hatékonyság javítását szolgálták. A VIBER tartalékrendszer telepítésével az MNB is hozzájárult a működési megbízhatóság erősítéséhez.
A pénzügyi stabilitást támogatja a pénzügyi csoportok szabályozása	A pénzügyi stabilitás szempontjából kiemelt fontosságúak a pénzügyi csoportok összevont alapú szabályozását érintő javasolt törvénymódosítások, melyek lehetővé teszik a pénzügyi csoportok egy egységként történő értékelését és ellenőrzését. A módosításokkal átláthatóbbá és ellenőrizhetővé válik a pénzügyi csoportok kapcsolatrendszere és kockázatvállalása.

Budapest, 2003. május 26.

MAGYAR NEMZETI BANK
MONETÁRIS TANÁCS